

สำนักพิมพ์วิมลคุณบุ๊ค

ลิลิต, ตะเลงพ่าย

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
และพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นภูมालนริรักษ์

คำนำ

ลิลิตตะเลงพ่าย เป็นบทประพันธ์ประเภทลิลิต ประพันธ์ขึ้นโดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส และพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นภูบาลบริรักษ์ เพื่อสดุดีวีรกรรมของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในวาระงานพระราชพิธีฉลองตึกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหารในสมัยรัชกาลที่ ๓ โดยตะเลงในที่นี่หมายถึง มอญ แต่ในลิลิตตะเลงพ่าย กล่าวถึงการรบระหว่างไทยกับพม่า

ปฐมเหตุของเรื่อง ผู้ประพันธ์แรงบันดาลใจในงานประพันธ์ พระราชพงศาวดาร ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) วรรณคดีเก่าบางเรื่อง เช่น ลิลิตยวนพ่าย ลิลิตพระลอ โดยจุดมุ่งหมายเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ลักษณะคำประพันธ์ แต่งด้วยลิลิตสุภาพ ประกอบด้วย ร่ายสุภาพ โคลงสองสุภาพ โคลงสามสุภาพ และโคลงสี่สุภาพ แต่งสลับกันไปจำนวน ๔๓๙ บท โดยได้แบบอย่างการแต่งมาจากลิลิตยวนพ่ายที่แต่งขึ้นในสมัยอยุธยาตอนต้น ลิลิตเปรียบได้กับงานเขียนมหากาพย์ จัดเป็นวรรณคดีประเภทเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์

เนื้อเรื่องย่อ

เริ่มต้นด้วยการชมพระบารมีและพระบรมเดชานุภาพของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช แล้วดำเนินความตามประวัติศาสตร์ว่า พระเจ้าหงสาวดีนั้นทบุเรงนองทรงทราบว่า สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช เสด็จสวรรคต สมเด็จพระนเรศวรได้ครองราชสมบัติ พระองค์จึงตรัสปรึกษาขุนนางทั้งปวงว่ากรุงศรีอยุธยาพลัดเปลี่ยนกษัตริย์ สมเด็จพระนเรศวรและสมเด็จพระเอกาทศรถ พระพี่น้องทั้งสองอาจรบพุ่งชิงความเป็นใหญ่กัน ยังไม่รู้เหตุผลประการใด ควรส่งทัพไปดินแดนอยุธยา เป็นการเตือนสงครามไว้ก่อน ถ้าเหตุการณ์เมืองอยุธยาไม่ปกติสุขก็ให้โจมตีทันที ขุนนางทั้งหลายก็เห็นชอบตามพระราชดำรินั้น พระเจ้าหงสาวดีจึงตรัสให้ พระมหาอุปราชาเตรียมทัพพร้อมกับพระมหाराชเจ้านครเชียงใหม่ แต่พระมหาอุปราชากราบทูลพระบิดาว่าไทรทายเป็นข้าของพระองค์รายนี้

สมเด็จพระเจ้าหงสาวดีตรัสว่าพระมหาธรรมราชาไม่เสียแรงมีไอรสล้วนแต่เชี่ยวชาญกล้าหาญในศึกมีเคยย่อท้อการสงคราม ไม่เคยพักให้พระราชบิดาใช้เลยต้องห้ามเสียอีก ผิดกับพระองค์ และให้พระมหาอุปราชาไปเอาภัสตราภรณ์สตรีมาทรงเสวย พระมหาอุปราชาทรงอับอายและหวาดกลัวพระราชอาญาของพระบิดายิ่งนัก จึงเตรียมจัดทัพหลวงและทัพหัวเมืองต่างๆ เพื่อยกมาตีอยุธยา ขณะนั้นสมเด็จพระนเรศวรเตรียมทัพจะไปตี กัมพูชาเป็นการแก้แค้นที่ถือโอกาสรุกรานอยุธยาหลายครั้งระหว่างที่อยุธยาติดศึกกับพม่า พอสมเด็จพระนเรศวรทรงทราบข่าวศึกก็ทรงถอนกำลังไปสู้รบกับพม่าทันที ทัพหน้ายกล่วงหน้าไปตั้งที่ตำบลหนองสาหร่าย

ฝ่ายพระมหาอุปราชาทรงคุมทัพมากับพระเจ้าเชียงใหม่รู้พลรบ ๕ แสน เข้ามาทางด้านเจดีย์สามองค์ ทรงชมไม้ ชมนก ชมเขา และคร่ำครวญถึงพระสนมกำนัลมาตลอดจนผ่านไทรโยคลำกระพิน และเข้ายึดเมืองกาญจนบุรีได้โดยสะดวก ต่อจากนั้นก็เคลื่อนพลผ่านพนมทวนเกิดกลางร้ายลมเวรัมภาพัดฉัตรหัก ทรงตั้งค่ายหลวงที่ตำบลตระพังตรุ ฝ่ายสมเด็จพระนเรศวรและสมเด็จพระเอกาทศรถทรงเคลื่อนพยุหยาตราทางชลมารค ไปขึ้นบกที่ปากเม็ก บังเกิดศุภนิมิต ต่อจากนั้นทรงกรีธาทัพทางบกไปตั้งค่ายที่ตำบลหนองสาหร่าย เมื่อทรงทราบว่าพม่าส่งทหารมาลาดตระเวน ทรงแน่วพระทัยว่าพม่าจะต้องโจมตีกรุงศรีอยุธยาเป็นแน่ จึงรับสั่งให้

ทัพหน้าเข้าปะทะข้าศึกแล้ว ล่าถอยเพื่อลวงข้าศึกให้ประมาท แล้วสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
กับสมเด็จพระเอกาทศรถทรงนำทัพหลวงออกมาช่วย ช้างพระที่นั่งสองเชือกตกมันกลับเข้าไปใน
หมู่ข้าศึกแม่ทัพนายกองตามไม่ทัน สมเด็จพระนเรศวรมหาราชตรัสทำพระมหาอุปราชาทำยุทธ
หัตถีและทรงได้รับชัยชนะ โดยทรงใช้พระแสงของ้าวฟันพระมหาอุปราชาขาดคอช้าง พระแสง
ของ้าวนั้นได้รับการขนานนามในภายหลังว่า พระแสงของ้าวเจ้าพระยาแสนพลพ่าย ทางด้าน
สมเด็จพระเอกาทศรถได้ทรงกระทำยุทธหัตถีมีชัยชนะแก่มังจาชโร

เมื่อกองทัพพม่าแตกพ่ายไปแล้วสมเด็จพระนเรศวรมหาราชรับสั่งให้สร้างสถูปเจดีย์
เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระมหาอุปราชา เสด็จแล้วจึงเลิกทัพกลับกรุงศรีอยุธยา เป็นอันจบ
เนื้อเรื่อง

ทะเลงพาย

ร่าย

๑ ศรีสวัสดิเดชะ ชนระชาอรินทร์ ยินพระยศเกริกเกรียง เพียงพกแผ่นฟากฟ้า หล้าลุ่มเลื่องชัย
เซวง เกรงพระเกียรติระยอ ฝ่อใจห้าวบมิหาญ ลาญใจแกล้วยบมิกล้า บคำอาตม์ออกรงค์ บคองอาตม์
อกฤทธิ์ ท้าวทั่วทิศทั่วเทศ ใต้ทุกเขตทุกด้าว น้าวมกุฎมานบ น้อมพิภพมานอบ มอบบัวบาทวิบุล
อดุลยานุภาพ ปราบดัสกรเกลนกล้ว หัวหันหายกายกลาด ดาษเต็มท่งเต็มดอน พม่ามอญพ่ายหนี
ศรีอโยธยารมเยศ พิเศษสุขบำเทิง สำเร้งราชสถาน สำราญราชสถิต พิพิธโภาคสมบัติ พิพัฒน์โภาค
สมบูรณ พูนพิภพดับเข็ญ เย็นพิภพดับยุค สนุกสบสึมา ส่ำเสนานอบเกล้า ส่ำสนมเฝ้าฝ่ายใน ส่ำพล
ไกรเกริกหาญ ส่ำพลสารสินธพ สบศาสตราครเพลิง เถกิงพระเกียรติฟุ้งฟ้า ลือตรหลบแหล่งหล้า
โลกล้วนสดุดี ฯ

โคลง ๔

๒ บุญเจ้าจอมภาพพื้น

แผ่นสยาม

แสงพระยศยินขาม

ขาดเกล้า

พระฤทธิตั้งฤทธิราม

รอนราพณ์ แลฤ

ราญอริราชแผ้ว

แผกแพ้ทุกกาย ฯ

๓ ไพรินทรนาศเพียง

พลมาร

พระดั่งองค์อวตาร

แต่ก็

แสนเคิกห่อนหาญราญ

รฤทธิ พระฤ

ดาดระดกเดชี่

ประลาดหล้าแหล่งสถาน ฯ

๔เสด็จเสวยศวรรยศอ้าง

ไอศูรย์ สรวงฤ

เย็นพระยศปุนเดือน

เด่นฟ้า

เกษมสุขส่องสมบุรณ์

บานทวีป

สว่างทุกข์ทุกข์เรศหล้า

แหล่งล้วนสรรเสริญ ฯ

ร่าย

๕จักดำเนินในเบื้อง เรื่องราชพงศาวดาร บรรหารเหตุแผ่นดิน ฐพระยศเจ้าหล้า อยู่คงฟ้าคงดิน
แจกเพลงพิณไพเราะ เสนาะโสดสำนวน เป็นศุภสารเสาวนิต เสนอบัณฑิตทวยผอง เชิญช่วยตรองตรี
เต็ม เฉลิมพระเกียรติผ่านเฝ้า เจ้าจักรพรรดิแผ่นดินสยาม สมญานามนฤเบศ นเรศวรนรินทร์ ปาง
บดินทร์บิตูราช พระบาทสู่สวรรคต จึงเอารสไทให้ ธิให้กอบการเมรุมาศ โดยขนาดบุรพ์ประเพณี สอง
กษัตริย์ถวายเป็นเพลิง เถกิงการมหรสพ ค่ำรบถ้วนสัตวาร เป็นมเหพาฬพันลึก อธิทานอำนาจ ทวย
เนืองเนกบรรพชิต เป็นนิรามิษบรรณา ทูลบาทาสนอนนบ พระศพรราชบิตูรงค์ จึงพระองค์ชายเชษฐ
นเรศวรสืบเสวยศวรรยศ ธิบันพิภพสีมา แต่เอกาทศรถ ดนุชุน้อยนถ เนาอุปราชมบัติ เถลิงถวัลย
รัตนราชัย ไอศูรย์สันตติวงศ์ สองธำรงราชประยูร พูนโกโคโยในกรุง ผดุงภูแผ่นดินสยาม นามสุทัศน์เทพ
นคร บวรทวารวดี ศรีอยุธยาเขตยง ดิลกอลงกตภาพ นพรัตน์ราชธานี บูริรมยสถาน องค์อวตารสิ่งสถิต
สุเรนทรประสิทธิ์รังสรรค์ เป็นมหันตมเหพาฬ ด้วยศฤงคารมहिมา สองกษัตราบรรหาร แห่ง
เหตุการณ์อริราช ด้วยมวลมมาตย์มนตรี ว่ากรุงศรีอยุธยา นครอินทปรัสถ์ กุรุรัฐประเทศ กัมพูชเขต
พิสัย ผิวผู้ใดเถลิงถวัลย์ มักโมหันท์เห็นผิด วิทุจริตเรื่องพาล โดยสันดานแต่ประณม ครั้งบรมราช
อัยกา ผ่านพสุธาถวัลยรัช ฝ่ายกรุงกษัตริย์กัมพูช ก่อประทุษหักหาญ ราษฎรหวัเมืองเนือง เบื้อง
บูรพทิศไปถิ่น จึงพระปิ่นปฐพี ยাত্রโยธิไปยุทท์ เหยียบกัมพูชประเทศ ถึงปราศยศแล้วเสร็จ ฝ่ายนัก
เสด็จผ่านเฝ้า เจ้าละแวกถวายนบุตร ธิก็หย่ายุทธ์คืนกรุง ผดุงสองยอดเยววยศ เป็นเอารสบุญธรรม
ครั้นสวรรคาลัยไซ้ พระมหินทรได้สมบัติ เสียเศวตฉัตรหงสา ศรีอยุธยาพินาศ จึงบรมราชบิตูรงค์
ทรงสืบเสวยศวรรยศ ฝ่ายประเทศกุรุรัฐ พูนพิบัติปีทา นักพระสัตถามารบ โรมพิภพชิงฉัตร ตัดเกล้า

เจ้าธรรณิทรได้แผ่นดินขอมเขต อีกเหิมเหตุอหังการ ยกพยุหหาญมาเยือน เตือนเรารบถึงถิ่น จึง
 พระปิ่นปิตุราช ยาตรแสนยาออกยุทธ์ เจ้ากัมพูชพักพล ตำบลวัดสามพิหาร พลเวราญาขอมแขก
 แตกตายตาดพสุธา เสียพระจัมปาเอารส ชาดคอคชคืนเมือง ทวยหาญเปลื้องไปหลาบ คอยข่าว
 ทราบศึกมอญ ติดนครคราใด พลอยชิงชัยแทรกซำ คำเป็นศึกสองหน้า กวาดเอาข้าขอบขัณฑ์ บัน
 ไปสู่ถิ่นตน กลับก่อกลสารสื่อ ส่งข่าวชื่อสมานมิตร คิดขอร่วมไมตรี ทำวธไปมีอาฆาต เพื่อบให้ชาด
 ทางธรรม ผันผูกมิตรระนอม ยอมยินสัตย์ตัดศึก จนจารึกเสลา ปักสีมามาหมายเขต ปันประเทศไทย
 ขอม ไปแปลกลปลอมปะปน บราญรณรบร้า ตราบชั่วฟ้าดินดับ ครั้นมีทัพเชียงใหม่ ยกพยุหใหญ่มา
 ยุทธ์ จึงกัมพูชภูมินทร์ ยินข่าวศึกก็ให้ ให้พระสุพรรณมาธิราช ผู้กนิษฐีนานาพล มาช่วยรณปรปักษ์
 ส่วนน้องนักรบเสด็จา เญาปรีชาเชิงปราชญ์ แฉกสิงคาลชาติไปดก เว้นวิตกวิจารณ์ เกิดอหังการ
 ทฤษฐิ ริชั๊กเชษฐชนนแห แปรประทุษดังก่อน ผ่อนเอาพลมาลาด กวาดนิกรประชา ข้าสีมาเมื่อเมือง
 ก่อเชษฐเคืองหลายคาบ จาบจ้วงหมิ่นถิ่นแคลน แสนสาหัสกลัดกลุ่ม คลุ่มกมลแค้นคัง ดั่งหนาม
 เหน็บเจ็บซ้ำ ย้ายอกทรวงดวงแด แลบขึ้นอื่นชม กรมเกรียมอกหมกใหม่ บร่าังได้ใครบง ปลั่งใจ
 เจ็บฤามี หลายปางปีคิดขวบ ประจวบจนจอมราช พระบาทให้ทิวงคต ไปทันทดแทนตอบ ขอบแต่
 ขอมสักตั้ง ครั่งนี้ตูลองตน ผ่านสกลแผ่นหล้า ควรไปร่ำรอนเชษฐ เห็นมือไทยที่เกล้า แล้วภพให้เป็น
 เพื่อน เกลื่อนภพให้เป็นพง คงแต่น้ำกับฟ้า คงแต่หญ้ากับดิน ยังอรินทรรัฐฤทธิ อย่าคั่นคิดเหิมหาญ
 ผลาญจงเสร็จเด็ดเกล้า เจ้ากัมพูชทุจริต เอาโลหิตล้างบาท แล้วธสังมาตย์มนตรี เตรียมโยธิลียบหมื่น
 ดื่นแสนยากลากลาด ดาษพลข้างพลม้า พอพิรุณแผ้วฟ้า จักฝ้ายพลจร ฯ

รำย

๖ ฝ่ายพระนครรามัญ ชันท์เขตด้าวอัสดง หงสาวดีบุเรศ รั้วรู้เหตุบมิหึง แห่งเอิกอังกิดาการ
 ฝ่ายพสุธารออกทิศ ว่าอดิศวรกษัตรา มหาธรรมราชนรินทร์ เจ้าปัฐพินผ่านทวีป ดับชนมชีพพิราลัย
 เอารสไทนฤเบศ นเรศวรเสวยศวรรยา แจ้งกิจจาตรระหนัก จึงพระปิ่นปักธษตรี บุรีรัตนหงสา ธก็
 บัญชาพิภาษ ด้วยมวลงมาตยากร ว่านครรามินทร์ ผลัดแผ่นดินเปลี่ยนราช เยียววิวาทชิงฉัตร เพื่อ
 กษัตริย์สองสู้ บร่าังรู้เหตุผล ควรยาตรพลไปเยือน เตือนประยุทธ์เอาเปรียบ แม้นไปเรียบเป็นที่ ใจมจู้
 ยี่อำภพ เสนินบนี้กขอบ ระบอบเบื่องบรหาร ธก็เอื้อนสารเสาวพจน์ แต่เอารสยศยศ องคศิเรศ
 อูปราช ให้ยกยาตราทัพ กับนครเชียงใหม่ เป็นพยุหใหญ่ห้าแสน ไปเหยียบแดนปราจีน บุตรท่านยิน
 ถ้อถ้อย ซ้อยผู้ข้าบาทบงสุ ไหรควรคงทำนาย ทายพระเคราะห์ถึงฆาต พังสารราชเอารส ธก็ฉะชด
 บัญชา เจ้าอยุธยาธิบดี ล้วนยงยุทธ์เชี่ยวชาญ หาญหักศึกบมีย่อ ต่อสู้ศึกบมียอน ไปพักวอนว่าใช้

ให้ทวงรื้อห้าม แม่นเจ้าคร้ามเคราะห์กาจ จงอย่ายาตรายุทธนา เอาพัสดตราสตรี สวมอินทรีศรีสว่าง
เคราะห์ ตรีสเยาะเยี่ยงขลาด องค์อุปราชาอินสาร แสนธัประมาณมาตย์มวล นวลพระพักตร์ผ่อง
เผือด เลือดสดหมดคัล้า ช้ากมลหมองมัว กลัวพระอาชญาเยอบ นอบประณตบทมูล ทูลลาให้ลีลาศ
ธกีประกาศเกณท์พล บอกยุบลบมิหึง ถึงเที่ยงใหม่ตระบัด เร่งแจจจัดจตุรงค์ ลงมาสู่หงสา แล้วให้
หาเมืองออก บอกทุกแดนทุกด้าว บอกทุกท้าวทุกเทศ ท้าวทุกเขตทุกขอบ รอบสี่มามณฑล ทราบนุ
สนธิทุกแห่ง ต่างตกแต่งแสะสาร แสนยาหาญมहिมา คลาบรรลู่เวียงราช แลสระพราศสระพรั้ง คั้งคับ
นับเหลือตรา ต่างภาษาต่างประเทศ พิเศษสรรพแต่งตน ข้าศึกยลแสะยงฤทธิ์ บพิตรรเทียบทัพหลวง โดย
กระทรวงพยุหบาตร จักยาตราตรู่เช้า เสด็จคืนเข้านิเวศให้ เกรียมอุระราชใหม่ หม่นเศร้าศรีสลาย อยู่
นา ฯ

โคลง ๒

๗พระผาดผายสู่อหอง

หาอนุชนवलนื่อง

หนุ่มหน้าพระสนม ฯ

๘ปวงประนมบนเกล้า

งามเสงี่ยมเพ็ยมเฝ้า

อยู่ถ้ำทูลสนอง ฯ

๙กรตระกองกอดแก้ว

เรียมจักร้างรสแคล้ว

คลาศเกล้าคลาศมร ฯ

๑๐จำใจจรจากสร้อย

อยู่แม่อย่าละห้อย

ห่อนข้าคืนสม แม่แล ฯ

โคลง ๔

๑๑ สิวสนมสนองนาถไท้	ทูลสาร
พระจักรจากสถาน	ถิ่นท้าว
เสด็จแดนทุรกันดาร	ไตราช เสนอนา
ฤ็พระรานเสน่หรี้ว	ด่วนร้างแรมไฉน ฯ
๑๒ จำใจจำจากเจ้า	จำจร
จำนิราศแรมสมร	แม่ร้าง
เพราะเพื่อจักไปรอน	อริราช แลแม่
จำทุกข์จำโทษร้าง	สวาทว่าหวันถวิล ฯ
๑๓ ยินสารสมเด็จไท้	ภรรดา
ดาลสุขลธารา	หยาดย่อย
เศียรชบแทบบาทา	ทางโทษ
ฤ็ใครว่าว่างสร้อย	สร้างสิ้นกันแสง ฯ
๑๔ ทูลแถลงแห่งบาปเบื่อง	บูรพ์ไฉน
จึงบดินทร์ตั้งใจ	จากห้อง
พระเสด็จแต่เดียวไกล	แดนราช
ฤ็พระจักละน้อง	อยู่ว่างวังขัง ฯ

๑๕ กลางไพรใครเพื่อนท้าว	นอนผลู
จักผทมเดียวดู	แต่ไม้
พระเคยคณะพญ	ทูลบาท
ฤ็พระจักตกไร่	นิราศร้างแรมสนม ฯ
๑๖ กรมทุกข์ไกรียมเทวษด้วย	วนิดา
คิดใคร่ขัดบัญชา	ทำนไ้
หากเกรงพระอาชญา	บิตูราช
ร้อนระบมบ่มใหม่	สวาทเพียงเพลิงสุ่ม ฯ
๑๗ ฟืนโคกปลอบน้มน้อง	สนองนาง
อย่าพิลาปเยี้ยวกลาง	ศึกหน้า
โคกนักจักหม่นหมาง	หมองรูป
เรียบบ่ร้างรสช้า	ด่วนร้อนคืนหลัง ฯ
๑๘ ไซ้เชิงซังแม่แล้ว	จึ่งจร
ขัดพระเดชอดิศร	ห่อนไ้
จำเรียมนิราสมร	เสมอชีพ
เชิญแม่ดับเทวษไ้	อยู่ถ้าคืนสม ฯ

๑๙ บังคมบรมบาทให้	แถลงพลาง
ขอใคร่โดยเสด็จทาง	เถื่อนท้อง
เป็นเพื่อนบพิตรกลาง	ไพรพฤกษ์ พระเอย
ห่างราชฤาแรมห้อง	อยู่ให้ใครถนอม ฯ
๒๐ ไพรพนอมย่อมยากแท้	อย่าหวัง
เชิญเกษมเสวยวัง	อยู่ถ้า
จักไปจักเป็นกั	วลพี นะแม่
เมื่อศึกนี้กตั้งหน้า	ติดน้องหนองหาญ ฯ
๒๑ การยุทธ์สุดที่ห้าม	แหนอนค์
ครั้นจักโดยเสด็จจง	หอนได้
อยู่หลังจักตั้งทรง	แต่โศก แล้วนา
นอนจะเป็นนอนไซ้	ข่าวทำวคอยถาม ฯ
๒๒ ทรามรักอย่าร้องรำ	กำสรวล
อยู่แม่อย่าเสวยครวญ	ละห้อย
บ่นานบ่น่ายนวล	แขนงเสน่ห์ นุชนา
เสร็จทัพกลับถนอมสร้อย	อย่าเศร้าเสียศรี ฯ

ร่าย

๒๓ เสร็จเสาวนีย์สั่งสนม เนื่องบังคมคำราช พระบาททันทินิทรฯ จวนเวลาล่องแสง ฟ้าขึ้นนางค์
เผือดดาว แสงเงินขาวขอบฟ้า แสงทองจ้าจับเมฆ รังสีเฉกฉายฉ่น ไก่แก้วขันเจ็ดยั่ว ดูเหวว่าแห้ว
เสียงใส จึ่งบรมไทธิราช ยุรยาตรยังที่สง ขำระองค์บนาน ทรงสุคนธ์ธารกลืนตรลบ หอมอวลอบอาย
ขจร ทรงบวรวิภูษิต สนับเพลาพิศพรายพร้อย ชายไหว้อยยยะยาบ ชายแครงทาบเครือวัลย์ รัตพัสตร์
พรรณนรียง ฉลองพระองค์เพริศแพรว มกรแก้วเกยूर ตาบไฟพวยรุ่งเรืองจรัส สะอึ้งรัตนประพาล สอด
สังวาลเขวียงองค์ มกุฎทรงเทริดเกศ อย่างอิศเรศรามัญ สรรเป็นรูปอรุเคนทร์ เพญพะพานแม่เคียร
แสงวิเชียรช่อชวง ถ้ามรงค์วังรุ่งพราย รายนพรัตน์ชัชวาล เครื่องอลงการโอ้อ่า งามสง่าขัตติยศ
พระแสงเดชะผิงผาย กุมแสงกรายกรนาด ยุรยาตรย่างไกรสร จากศิขรคูลา ลีลาอังกวราช ไหว้บัว
บาทพิตรุงค์ ขอลาองค์ท่านให้ ไปแผด็จัดสกรให้ เหือดเสี้ยนศึกสยาม ลีณา ฯ

โคลง ๒

๒๔ พระฟังความลูกท้าว ลาเสด็จศึกด้าว

ตั้งเบ็องบรรหาร ฯ

โคลง ๓

๒๕ ภูบาลอินอำนาจ อวยพระพรเลิศล้ำ

จงอวยอุยอย่าพัน แห่งเง้อมมือเทอญ พ่อนา ฯ

โคลง ๔

๒๖ จงเจริญชัยศด้วย เดชะ

ชาวอวยอุยอย่าพะ พ้อได้